

Kulturutskottets betänkande

1979/80:30

med anledning av propositionerna 1979/80:100 såvitt gäller anslag till stöd till idrotten och 1979/80:125 med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt gäller anläggningsstöd till idrotten jämte motioner

TIONDE HUVUDTITELN

Utskottet behandlar i detta betänkande

dels de förslag som lagts fram i budgetpropositionen bilaga 13 (jordbruksdepartementet) i fråga om stöd till idrotten,

dels motioner med anknytning till den angivna delen av budgetpropositionen,

dels de förslag som lagts fram i proposition 1979/80:125 bilaga 7 (jordbruksdepartementet) i vad de avser Åreprojektet,

dels en med anledning av sistnämnda förslag väckt motion.

Tyngdpunkten i betänkandet ligger på frågor som avser rekreation och turism.

Propositionerna

I proposition 1979/80:100 bilaga 13 (jordbruksdepartementet) har regeringen under punkterna I 1 och I 2 (s. 159--167) föreslagit riksdagen att

1. till Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 143 850 000 kr.,

2. godkänna de riktlinjer för stöd till mindre idrottsanläggningar som förordats i propositionen,

3. till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. för budgetåret 1980/81 anvisa ett reservationsanslag av 44 000 000 kr.

I proposition 1979/80:125 bilaga 7 (jordbruksdepartementet) har regeringen under punkt 4 (s. 32--37) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade förslagen för avslutande av statens extraordinära engagemang i Åreprojektet,

2. till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet

dels de under allmänna motionstiden i januari 1980 väckta motionerna

1979/80:284 av Nils-Olof Grönhagen m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av de synpunkter som utvecklas i motionen när det gäller statliga insatser av rekreativpolitiska medel till Höga kusten i Västernorrlands län,

1979/80:586 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till vad som anförts i motion 1979/80:585 – yrkas att riksdagen uttalar sig för och hos regeringen hemställer om förslag till en semester- och rekreativfond, att förvaltas av fackföreningarna och finansieras genom en särskild avgift på företagets omsättning,

1979/80:650 av Gunnar Olsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att nuvarande bidragsbestämmelser blir föremål för en översyn så att rekreativberedningens intentioner på sikt kan fullföljas,

1979/80:733 av Birgitta Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om planeringsinsatser i Granvik inom Karlsborgs kommun,

1979/80:862 av Bertil Dahlén (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidrag för plastbeläggning av skidbacke vid Riksskidstadion i Falun,

1979/80:967 av Sven Lindberg m. fl. (s, c) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen anholder att regeringen kommer med förslag som syftar till att fjällsäkerhetsrådet – – – lokaliseras till Östersund,

(motion 967 i övrigt – yrkandena 1, 3, 4 och del av yrkande 2 – har behandlats av näringsutskottet i betänkandet NU 1979/80:34)

1979/80:1248 av Marie-Ann Johansson (vpk) och Alexander Chrisopoulos (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hemställer att regeringen upptar förhandlingar med vissa Bohuskommuner angående en försöksverksamhet med ökat statligt stöd till kommunala satsningar på fritidsanläggningar/semesterbyar inriktade på bred turism,

2. att riksdagen hemställer att regeringen ger tilläggsdirektiv till utredningen om den statliga rekreativ- och turistpolitiken i enlighet med vad som anförts i motionen,

1979/80:1252 av Gunnar Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen anholder att regeringen

1. utarbetar ett konkret handlingsprogram för hur riktlinjerna från

rekreationsberedningens rapport Statliga insatser för turism och rekreation skall förverkligas när det gäller de primära rekreatiomsområdena,

2. förändrar enmansutredningen om den statliga rekreatioms- och turistpolitiken till en bredare parlamentarisk utredning med oförändrat krav på ett skyndsamt arbete,

3. ger utredningen tilläggsdirektiv att föreslå åtgärder mot att attraktiva områden inom de primära rekreatiomsområdena privatiseras,

1979/80:1887 av Bertil Jonasson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att rekreatiomsberedningen bör få i uppdrag att dels göra bedömningen av vilka projekt inom resp. område som från såväl turistnäringens som rekreatiomspolitisk synpunkt är mest angelägna, dels bedöma storleken av det statliga stöd som erfordras för att projekten skall kunna komma till utförande,

1979/80:1891 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar

1. att under anslaget Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m. anslå ett med 7 250 000 kr. till 151 100 000 kr. förhöjt belopp,

2. att hos regeringen hemställa om förslag till reservationsanslag om 100 000 kr. för Svenska domareförbundet,

3. att hos regeringen begära förslag till arvodesbestämmelser för idrottsledare i enlighet med motionens förslag,

4. att hos regeringen hemställa om förslag till extra stöd till glesbygdsidrott m. m. för "ett rundare Idrottssverige" i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att hos regeringen hemställa om åtgärder för ett särskilt aktivitetsstöd till klubbar med kvinnoidrott i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att hos regeringen hemställa om förslag om extra samhällsstöd för idrottsklubbars breddverksamhet,

7. att hos regeringen hemställa om en utredning om statliga stipendieformer och social trygghet åt idrottsutövare på elitnivå,

8. att hos regeringen begära förslag till statligt stöd till kommuner för handikappanpassning av idrottsplatser och lokaler,

dels den med anledning av proposition 1979/80:125 väckta motionen

1979/80:1971 av Sven Lindberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhängler om att åtgärder vidtas i syfte att Åreprojektet fullföljs enligt de ursprungliga intentionerna med den sociala profil som tidigare fastlagts av riksdagen.

Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.*Budgetpropositionen*

För budgetåret 1980/81 föreslår regeringen att det statliga stödet till idrotten under jordbruksdepartementets huvudtitel skall uppgå till 187 850 000 kr. Därav föreslås 143 850 000 kr. till organisationsstöd, vilket innebär en ökning med 13 milj. kr., och 44 000 000 kr. till anläggningar för idrott, friluftsliv och rekreation m. m. I propositionen erinras om att det härutöver kommer betydande resurser idrotten till godo från myndigheter utanför jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Från utbildningsdepartementet utgår sällunda bidrag med ca 80 milj. kr. till idrottsorganisationernas lokala ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd. Vidare utgår statliga medel till utbildning vid idrottsskolor av olika slag. Därtill kommer att det inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska stödåtgärderna byggs anläggningar för idrotts- och rekreationsändamål.

Motionen

I motion 1979/80:1891 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att anslaget till organisationsstöd höjs med 7 250 000 kr. mer än vad som föreslagits i propositionen. Därtill anser motionärerna att ett särskilt reservationsanslag om 100 000 kr. bör utgå till Svenska domareförbundet. Vidare förs i motionen fram förslag som syftar till ökat statligt stöd till en rad olika idrottsändamål. Som ett gemensamt motiv för de åtta yrkandena i motionen anförs att statens ekonomiska stöd till idrotten, Sveriges största folkrörelse, är så knappt att delar av idrottsrörelsen "skickas i armarna på kommersiella intressen".

Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.*Propositionerna*

Regeringens förslag till medelsanvisning för nästa budgetår innebär att anslaget ökar med 4 900 000 kr. Medel har bl. a. räknats för en utbyggnad av idrottsanläggningarna vid idrottsinstitutet på Bosön. Vidare framgår att ett oförändrat belopp om 5 milj. kr. beräknats för upprättande av utvecklingsprogram i de primära rekreationsområdena.

Från anslaget utgår bidrag till bl. a. näranläggningar för friluftsliv och rekreation samt mindre idrottsanläggningar.

Vid riksdagens behandling förra året av propositionen om den kommunala ekonomin (prop. 1978/79:95, KrU 1978/79:4 y, FiU 1978/79:35, rskr 1978/79:335) avsåg riksdagen vad som där föreslogs om slopande av det särskilda statsbidraget till kommunala mindre idrottsanläggningar. Riksdagen anförde bl. a. att den i propositionen föreslagna ordningen med ett

bibehållet stöd till föreningsägda anläggningar och ett slopat stöd till kommunala anläggningar skulle kunna ge upphov till vissa gränsdragnings- och tolkningssvårigheter. Föredragande statsrådet redogör i årets budgetproposition för att en översyn av bidragssystemet gjorts inom jordbruksdepartementet och förordar att bidragen till kommunala mindre idrottsanläggningar slopas fr. o. m. den 1 juli 1980. För uppförande, tillbyggnad eller upprustning av mindre idrottsanläggning som ägs av idrottsförening eller därmed jämförbar sammanslutning skall däremot bidrag kunna lämnas. Tidigare villkor att berörd kommun skall lämna ekonomiska bidrag eller garantier skall ej längre ställas. Som mindre anläggning bör enligt propositionen betraktas investeringsobjekt vars totala kostnad är lägre än 0,5 milj. kr. i 1979 års prisläge. Anläggningar som inte kan rymmas inom denna kostnadsram till följd av sin storlek bör betraktas som en kommunal angelägenhet. Vissa andra regler för bidragsgivningen anges också i propositionen.

I proposition 1979/80:125 lämnas en redogörelse för Åreprojektet, vars huvudsakliga inriktning lagts fast genom beslut av statsmakterna åren 1973–1977. Det framgår bl. a. att de sammanlagda direkta statliga insatserna inom Åreprojektet – fränsett lokaliseringssöd, beredskapsmedel eller stöd i andra generella former som kommit Åreområdet till godo – nu uppgår till ca 140 milj. kr. i form av bidrag och lån. I flera avseenden har statens medverkan inneburit att projektet kommit att genomföras med väsentligt högre ambitionsnivå än vad som angetts i de ursprungliga planerna. Detta gäller främst vatten- och avloppssystemet inkl. reningsverket.

På grundval av rapporter från rekreationsberedningen, Statskonsult AB och Sveriges turistråd föreslås att de extraordinära statliga insatser som gjorts för utvecklingen av Åreområdet som ett primärt rekreationsområde avslutas och att området i fortsättningen skall jämföras med andra primära rekreationsområden i vad avser statens engagemang. Den ekonomiska innebörden av propositionens förslag är bl. a. att staten efterger en fordran om sammanlagt 38 260 000 kr. i form av lån till Åre Lift- och Kabinbane AB (ÅKAB). En rekonstruktion av kabinbanebolaget skulle därigenom bli möjlig varvid balans kunde uppnås i företaget till följd av kraftigt reducerade ränte- och avskrivningskostnader. Vidare föreslås att ÅKAB får göra investeringar i skidliftar m. m. med statligt bidrag inom en ram av 10 milj. kr. I övrigt föreslås medel under anslaget till anläggningsstöd bli reserverade inom en ram av 5 milj. kr. för investeringar i syfte att förlänga turistsäsongen och främja sommarturismen. Slutligen förklarar sig föredragande statsrådet ha för avsikt att föreslå regeringen att besluta om bidrag till vissa andra ändamål, bl. a. till byggande av en skidskolelift.

Motionerna

I motionerna 284, 586, 650, 733, 1248, 1252 och 1887 förs fram förslag som gäller åtgärder för rekreation och turism. Även den med anledning av proposition 125 väckta motionen behandlar sådana frågor.

Enligt motion 1252 (s) har inga påtagliga åtgärder vidtagits för att förverkliga målen för de 25 primära rekreationsområdena. Motionärerna uttalar att avsaknaden av konkreta direktiv för utvecklingen av områdena samt bristen på ekonomiska resurser för samhällseliga insatser haft till följd att privat fritidsbebyggelse och stugbyar av andelstyp alltmer har gjort intrång på den mest attraktiva rekreationsmarken. De anser det uppenbart att en fortsatt utveckling i denna riktning kommer att leda till en allt större segregering av rekreationslivet.

I motionen föreslås att vissa åtgärder vidtas omedelbart i syfte att bevara rekreationsområdena för ett kollektivt nyttjande av den breda allmänheten. Motionärerna anser sålunda att ett målinriktat statligt handlingsprogram bör utarbetas för rekreationsområdena innefattande riktlinjer för vad turistorgan, kommuner och landsting förväntas göra. Programmet bör också innehålla riktlinjer för hur det ekonomiska stödet för turism och rekreation skall utvecklas och samordnas. Vidare behövs enligt motionärerna samhälls-ingripanden mot privatiseringen av de mest attraktiva delarna inom de primära rekreationsområdena. Därtill erfordras riktlinjer för olika statliga myndigheter, företag, verk m. m. för deras verksamhet inom de primära rekreationsområdena.

En del av dessa uppgifter bör enligt motionen kunna läggas inom emansutredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken under förutsättning att utredningen breddas och görs om till en större parlamentarisk utredning. Motionärerna betonar dock att en sådan förändring inte får försena utredningens arbete, eftersom varje tidsförskjutning enligt deras mening skulle innebära att den attraktiva marken för rekreationsändamål privatiseras.

I motion 1887 (c) erinras om att riksdagen förra året på förslag av kulturutskottet gjorde ett enhälligt uttalande till regeringen om att förslagen i rekreationsberedningens rapport år 1978, i de delar där tillräckligt beslutsunderlag fanns, borde läggas till grund för beslut av statsmakterna. I årets budgetproposition finns emellertid, anför motionärerna, inte något sådant förslag framlagt eller annonserat.

Enligt motionärernas åsikt kan en målmedveten satsning på utvecklingen av turismen i de primära rekreationsområdena – utöver att främja de sociala målsättningarna – medföra att de berörda kommunerna får ett värdefullt tillskott av arbetstillfällen både på kortare och längre sikt. De finner det angeläget att vissa projekt av strategisk betydelse för de primära rekreationsområdenas utveckling sätts i gång snarast möjligt genom en tidigare-

läggning som beredskapsarbeten, om regeringen på grund av det trängda statsfinansiella läget inte nu bedömer det möjligt att tillskapa ett särskilt rekreativpolitiskt investeringsstöd. Emellertid motsvarar enligt motionen de gällande statsbidragsnormerna till kommunerna för beredskapsarbeten för här aktuella investeringar inte en rättvis kostnadsfördelning mellan stat och kommun med avseende på det statliga resp. kommunala intresse som finns för dessa anläggningars tillkomst. Motionärerna anser därför att ett förhöjt bidrag bör utgå för dessa investeringar. Hemställan härom görs i motion 1888, som hänvisats till arbetsmarknadsutskottet.

Rekreativberedningen bör enligt motion 1887 få i uppdrag att göra en bedömning av vilka projekt inom resp. område som är de mest angelägna att genomföra samt att för varje särskilt objekt ange storleken av det statliga stödet.

Motionerna 284, 650 och 733 (alla s) tar sin utgångspunkt i behovet av insatser för turism och rekreation inom olika angivna primära rekreativområden. I den förstnämnda motionen understryks angelägenheten av statliga insatser för den turistiska utbyggnaden av Höga kusten i Västernorrlands län. Önskemål om ett utvecklingsprogram för turismen i de två primära rekreativområdena Fryksdalen och Dalsland-Nordmarken förs fram i motion 650. Motionärerna understryker samtidigt det angelägna i att de sociala intentionerna i rekreativ- och turistpolitiken förverkligas. Motion 733 avser planeringsinsatser i Karlsborgs kommun som ligger i det primära rekreativområdet Tiveden. Motionärerna anför bl. a. att möjligheter att genomföra åtgärder i detta område inte funnits förrän frågan om bildandet av nationalpark fått sin lösning. Då nu riksdagen fattat beslut om nationalpark anser motionärerna det viktigt att med all kraft sätta in resurser som gör det möjligt att utveckla Tiveden på ett sådant sätt att naturvårdsintressen och friluftsliv inte kommer i konflikt med varandra.

I motion 585 (vpk), som behandlas av civilutskottet, anförs som motivering för yrkandet i följdmotion 586 om en semester- och rekreativfond att en sådan fackföreningsförvaltd fond bör inrättas för att finansiera semesterbidrag till lågavlönade och till dem som på grund av besvärliga arbetsförhållanden behöver särskild vila och rekreation. Enligt motionärerna är det viktigt att få till stånd alternativa former för fritidsboendet, varvid ett sätt skulle vara att fackföreningarna köper in och bygger fritidsanläggningar.

Även i vpk-motionen 1248 intar motivet att få fram fritidsanläggningar för breda turistgrupper en framskjuten plats. Motionärerna förespråkar ett ökat statligt stöd till kommunala anläggningar av denna typ. De uttalar sig också för att alternativa former för samarbete mellan samhället och olika folk rörelser övervägs i syfte att skapa fler fritidsboendemöjligheter. Enligt motionärerna bör regeringen uppdra åt utredningen om den statliga rekreativ- och turistpolitiken att behandla hithörande frågor.

Vissa specialfrågor tas upp i motionerna 862 och 967.

I motion 862 (fp) anförs att de svenska backhopparna missgynnas av att deras träningsmöjligheter är sämre än de utländska konkurrenternas. För att förbättra förutsättningarna för träning i Sverige är det enligt motionären nödvändigt att 70-metersbacken vid Riksskidstadion i Falun beläggs med plast. Statligt bidrag behövs för att anläggningen skall kunna göras komplett.

Som motiv för yrkandet i motion 967 (s. c) om lokalisering av fjällsäkerhetsrådet till Östersund anges Östersunds centrala läge i förhållande till fjällturistanläggningarna, möjligheterna till samverkan med etablerade organ i distributions- och informationsfrågorna, förutsättningarna till kanslimässig samordning av organ med likartade arbetsuppgifter samt kopplingen till den vädertjänstservice som bedrivs i Östersund.

I motion 1971 (s) reses inga invändningar mot de förslag till bidrag och eftergivande av statliga fordringar som läggs fram i avsnittet om Åreprojektet i proposition 1979/80:125. Däremot är motionärerna kritiska mot att Åreprojektet skall upphöra som statlig försöksverksamhet. De anser nämligen att syftet med projektet i stora delar ännu inte tillgodosetts. Sålunda hävdas bl. a. att de åtgärder som hittills företagits lett till att Åre fått karaktären av en alpin utförsåkningsort lämpad endast för penningstarka turister. Motionärerna menar att ytterligare insatser måste göras för att utveckla breddturismen i Åreregionen så att de sociala intentionerna med projektet får genomslagskraft.

Sammanfattningsvis föreslås att Åreprojektet skall fullföljas som en statlig försöksverksamhet enligt de ursprungliga intentionerna med den sociala profil som fastlagts av både regering och riksdag.

Vissa uppgifter i anslutning till motionerna

Rekreatjonsberedningen

Beredningen för samordning av statens insatser för turism och rekreation (rekreatjonsberedningen) tillkom 1976. Beredningen är dels ett samordningsorgan, bildat för att effektivisera de statliga insatser som görs för turism och rekreation, dels ett bevakningsorgan med uppgift att följa vissa frågor av betydelse inom samma område.

Rekreatjonsberedningen har i skriften Information från rekreatjonsberedningen nr 5/1979 sammanfattat sina mest aktuella planeringsuppgifter på följande sätt:

Beredningen skall på regeringens uppdrag

- senast år 1982 till regeringen redovisa resultatet av arbetet med utvecklingsprogram för samtliga primära rekreatjonsområden.
- ge berörda kommuner och länsstyrelser råd och vägledning för utarbetande av utvecklingsprogram för de primära rekreatjonsområdena.

- fortlöpande följa kommunernas arbete med utvecklingsprogrammen för de primära rekreationsområdena.

- mot bakgrund av en samlad bedömning av utvecklingsprogram i de primära rekreationsområdena till regeringen redovisa resultatet av programarbetet i sin helhet samt de bedömningar och förslag som beredningen med anledning härav vill föra fram utifrån ett riksperspektiv.

- på grundval av länsstyrelsernas redovisning av länsplanering 1980 och den därtill i tiden knutna redovisningen av vissa frågor i den fortsatta fysiska riksplaneringen ställa samman de förslag m. m. som rör utvecklingen av de primära rekreationsområdena.

Beredningen skall vidare

- i samråd med berörda myndigheter och organisationer medverka till att planeringen av de primära rekreationsområdena och övriga områden av större betydelse för turism och rekreation sker i enlighet med de av riksdagen beslutade principerna.

Med detta följer att:

- i samråd med berörda myndigheter och organisationer ge råd och information vad gäller inventering för och planering, projektering och utbyggnad av anläggningar och områden för turism och rekreation som genomförs av kommuner, organisationer och enskilda.

- särskilt följa de insatser beträffande turism och rekreation som görs med hjälp av statliga medel.

- ge underlagsmaterial för myndigheternas redovisning av de årliga behoven av statsbidrag till investering och planering inom turism- och rekreationssektorn.

- bedöma den närmare avgränsningen av de primära rekreationsområdena.

- medverka till att speciella kvaliteter inom de primära rekreationsområdena säkras.

- följa utvecklingen inom de primära rekreationsområdena och andra viktigare områden vad avser med turism och rekreation konkurrerande åtgärder och verksamheter och därvid hävda rekreationsintressena.

- bevaka den fortsatta fysiska riksplaneringen.

- bevaka den fortsatta utvecklingen av Åre-projektet.

Fritidsboendekommittén (Bo 1978:01)

Utredningen tillkallades i februari 1978 med uppdrag att utreda frågan om fritidsboendets framtida utveckling.

I direktiven pekas på behovet av att ägna ytterligare uppmärksamhet åt den övergripande frågan om i vilken utsträckning och på vilket sätt samhället bör engagera sig i frågor som rör tillkomsten av fritidsbostäder av olika slag.

Utgångspunkten för kommitténs arbete skall vara att olika samhällsgrupper skall ha frihet att välja mellan olika sätt att utnyttja fritiden. Samhället bör medverka härtill och till att fritidsboendet utvecklas i former som är förenliga med naturvårdens krav och kravet på god hushållning med naturresurser. energi och samhällsekonomiska resurser heter det i direktiven.

Kommittén bör analysera hur önskemålen om olika former för fritidsbostäder kan komma att utvecklas, varvid särskilt nya former av fritidsboende skall studeras. I de omfattande direktiven konstateras bl. a. att prisutvecklingen på enskilt ägda fritidsfastigheter varit mycket kraftig, speciellt i de delar av landet där efterfrågan på fritidshus är stor. I anslutning härtill anförs följande.

Kostnaderna för att bedriva uthyrning av fritidshus har ökat, vilket i många fall har lett till ökade hyreskostnader. Denna utveckling har gjort att det har blivit svårare för stora medborgargrupper att förvärva eller att hyra en fritidsbostad. Kommittén bör studera utvecklingen av kostnader, värden och priser vad gäller såväl egenägda som hyrda fritidsbostäder samt föreslå åtgärder som gör det möjligt att skapa ett utbud av fritidsbostäder vilket är anpassat till efterfrågan. Kommittén bör vidare föreslå åtgärder för att motverka spekulation i mark som är attraktiv för utbyggnad av fritidsbostäder.

Kommittén har vidare att granska hur olika upplåtelseformer för fritidsbebyggelse harmonierar med lagstiftningen på olika områden samt föreslå eventuella lagändringar. Frågor rörande omvandlingen av fritidshus till permanentbostäder och omvänt samt åtgärder för att motverka negativa konsekvenser av omvandlingen bör utredas skyndsamt. Detsamma gäller frågan om samhällets möjligheter att kontrollera att avtalade upplåtelseformer bibehålls.

I direktiven understryks att kommitténs arbete spänner över ett brett område. Det framhålls i anslutning härtill att en samordning bör ske med bl. a. arbetet med den fysiska riksplaneringen och arbetet inom rekreationsberedningen.

Utredningen (Jo 1979:07) om den statliga rekreations- och turistpolitiken

I direktiven till utredningsmannen, landshövding Harald Pettersson, framhålls att utredningen bör komplettera, inte dubblera, de utredningar som redan gjorts rörande fritids- och rekreationsfrågorna. Utredningen avses ligga till grund för en samlad prövning av rekreationssektorns utbyggnad. Men på de områden där det redan finns tillräckligt med beslutsunderlag får den nya utredningen inte fördröja åtgärder, betonas det. Det konstateras att den organisation som nu sköter samhällets insatser på rekreations- och turistområdet är splittrad genom att ansvaret delas mellan flera departement, myndigheter och organisationer. Utredarens uppgift blir därför att ge förslag om en enklare och effektivare statlig administration. Det är enligt direktiven också viktigt att man får en sammanställning av all den information som redan nu finns tillgänglig på olika håll. Vidare har utredningen att ta fram material om sektorns samhällsekonomiska betydelse och göra en kartläggning av branschens näringsvillkor. Folkrörelsernas och andra organisationers medverkan bör analyseras.

Transporternas betydelse för den fortsatta turistutbyggnaden skall också ägnas uppmärksamhet.

Vid kartläggningen bör utredaren särskilt beskriva de vanligast förekommande hindren för den enskilde att utnyttja det befintliga utbudet av rekreation. Likaså bör de förslag till åtgärder som därvid framkommit redovisas.

Sammanfattningsvis bör utredningen ge underlag för en samlad rekreationspolitisk bedömning, däri inbegripet en bedömning av vilka insatser som erfordras för att skapa jämlikhet i fråga om människors möjligheter att utnyttja den ökade fritiden.

Utskottet

Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.

I budgetpropositionen föreslås en höjning av anslaget till organisationsstöd med 13 milj. kr. till 143 850 000 kr. En ytterligare höjning med 7 250 000 kr. begärs i motion 1891 (yrkande 1). Motionärernas förslag överensstämmer med vad riksdrotsstyrelsen anhållit om.

Utskottet anser sig inte böra föreslå riksdagen att gå utöver regeringens förslag som innebär en nästan tioprocentig ökning av innevarande års anslag och avstyrker därför yrkande 1 i motionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning för budgetåret 1980/81.

Svenska domareförbundet, uttalas det i motion 1891, bedriver en viktig verksamhet för bl. a. rekrytering av domare, utbildning och fortbildning. Motionärerna har invändningar mot att riksdrotsförbundet inte i bidragshänseende behandlar Domareförbundet som en idrottsorganisation och anser därför att ett reservationsanslag om 100 000 kr. bör utgå direkt till förbundet (yrkande 2). Med anledning av detta yrkande kan konstateras att Domareförbundet är en av flera intresseorganisationer, vilka inte omfattas av den bidragsgivning riksdrotsförbundet beslutar om. Enligt utskottets uppfattning bör initiativ i fråga om eventuella bidrag till den typ av organisationer som Domareförbundet representerar tas av idrottsrörelsen själv och inte beslutas i den ordning som föreslås i motion 1891. Av detta skäl avstyrker utskottet yrkande 2 i motionen.

Yrkandena 3-8 i motion 1891 innebär inte förslag om några omedelbara anslagshöjningar. Med anledning av dessa yrkanden, vilka syftar till regeringsförslag om ökat samhällsstöd till olika idrottsändamål, får utskottet anföra följande.

Yrkandet om arvodesbestämmelser för idrottsledare överensstämmer nära med ett förslag om ekonomiskt och annat stöd till icke-professionella idrottsledare som vänsterpartiet kommunisterna tidigare fört fram i en motion. Med anledning av det då aktuella motionsyrkandet, som i enlighet med utskottets förslag avlogs av riksdagen (KrU 1976/77:33,

rskr 1976/77:174), förklarade sig utskottet medvetet om de problem som inte minst små idrottsföreningar har när det gäller att klara ledarfrågan finansiellt, liksom om svårigheterna att rekrytera ledare i idrottens och friluftslivets verksamheter. Frågan om ekonomiskt stöd till idrottsledare borde emellertid enligt utskottets uppfattning avgöras av idrottsrörelsen själv inom ramen för bl. a. de medel som statsmakterna ställer till dess förfogande. Utskottet anser inte att vad som anförs i motion 1891 ger utskottet anledning att ändra sin tidigare intagna principiella ståndpunkt.

Motionärerna förespråkar ett extra stöd till glesbygdsidrott m. m. för att idrottsrörelsen skall kunna leva upp till parollen "ett rundare Idrottssverige". Som anförs i motionen har det idrottsreseavtal som ingåtts mellan riksidsrottsförbundet och Reso medfört en viss lättnad i kostnaderna för idrottsklubbar som på grund av sin geografiska belägenhet belastas med höga resekostnader. Utskottet har erfarit att man inom riksidsrottsförbundet f. n. utreder på vilket sätt man skall gå vidare för att ytterligare underlätta situationen för idrottsklubbar som är belägna på stort avstånd från de stora tävlingsarenorna och därigenom har dryga kostnader för sitt idrottsutbyte. Då problemet nu övervägs av riksidsrottsförbundet bör riksdagen inte begära förslag om extra stöd till glesbygdsidrott.

Riksidsrottsmötet antog i november 1977 ett handlingsprogram för kvinnlig idrott: "Idrott tillsammans – på samma villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar". Beslutet innebär att riksidsrottsförbundet under tre år skall göra en omfattande specialsatsning på kvinnlig idrott. Verksamhetsåren 1978/79 och 1979/80 har särskilda medel anvisats till specialförbundens satsningar på kvinnlig idrott, vilket även kommer att bli fallet nästa budgetår. Avsikten är att förbättra situationen för kvinnliga idrottsutövare och ledare. De anvisade medlen används i första hand för olika försöksprojekt. Preliminära utvärderingar av specialsatsningen på kvinnlig idrott inom specialförbund och distriktsförbund visar enligt riksidsrottsförbundet att positiva resultat nåtts i ansträngningarna att öka jämställdheten mellan könen även om takten inte är så snabb.

I motion 1891 yrkas att riksdagen hemställer om förslag om aktivitetsstöd för kvinnoidrotten (yrkande 5). Förslaget innebär ett avsteg från reglerna för användningen av det statliga bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Utskottet har tidigare som sin uppfattning uttryckt att det är synnerligen angeläget att man inom idrottsrörelsen energiskt fullföljer strävandena att åstadkomma ökat utrymme för kvinnoidrotten och skapa jämlika förhållanden för män och kvinnor. Det kan konstateras att riksidsrottsförbundet nu gör en målmedveten satsning på den kvinnliga idrotten. Idrottsrörelsen bör få fullfölja det handlingsprogram som antagits av riksidsrottsmötet och själv föreslå de ytterligare åtgärder som kan bli aktuella. Några ändrade regler för det statliga bidraget till lokalt aktivitetsstöd i syfte att ytterligare stimulera kvinnoidrotten vill utskottet således inte förorda.

Avsikten med förslaget om extra samhällsstöd för idrottsklubbars breddverksamhet är att ett sådant stöd skall kunna utgå för bl. a. verksamhet bland pensionärer samt till idrottsklubbar som integrerar handikappade och icke-handikappade i olika aktiviteter.

Utskottet får med anledning av detta förslag framhålla att den inriktning av idrottspolitik som 1970 års riksdag beslutade om innebär att idrottsrörelsen skall arbeta för att nå en allt större del av befolkningen och att satsningar skall göras på motions- och breddidrott. Angelägenheten av ökad bredd- och motionsverksamhet har utan undantag betonats i regeringens anslagsäskanden för idrottsändamål under 1970-talet. I årets budgetproposition anför sålunda föredragande statsrådet att han ställer sig helt bakom ett statligt stöd till idrotten, vilket medger en fortsatt satsning på breddidrotten. Inom idrottsrörelsen drivs på såväl central som regional och lokal nivå olika projekt och kampanjer i syfte att engagera allt fler människor i olika idrotts- och motionsaktiviteter. Det handlingsprogram inför 1980-talet som riksidrottsstyrelsen antagit präglas också av att idrotten skall utformas och organiseras så, att den i någon form blir tillgänglig för alla och kan ge varje utövare tillfredsställelse med hänsyn till vars och ens värderingar. Med hänsyn till det anförda anser utskottet inte att riksdagen bör ta initiativ till särskilt statligt stöd för idrottsklubbars breddverksamhet.

Enligt motion 1891 bör en utredning tillsättas med uppgift att överväga statliga stipendieformer och åtgärder för social trygghet för idrottsutövare på elitnivå.

Frågor som rör elitidrottarnas sociala villkor har tagits upp i riksidrottsförbundets anslagsframställning för budgetåret 1980/81. Det framgår bl. a. att riksidrottsförbundet och specialförbunden tillsammans strävar efter att ge dem som vill satsa några av sina unga år på idrotten en acceptabel social situation. Sålunda har idrottsrörelsen t. ex. krävt en utbyggd idrottsgymnasieverksamhet. Gjorda undersökningar visar att åtgärder behöver vidtas för att uppnå en säkrare social situation för elitidrottarna. Enligt vad utskottet erfarit utreds hithörande frågor f. n. inom idrottsrörelsen. Med hänsyn härtill bör yrkande 7 i motion 1891 inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Vad slutligen beträffar statligt stöd till kommuner för handikappanpassning av idrottsplatser och -lokaler anser utskottet inte att riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag om sådant stöd. Denna uppfattning grundar utskottet framför allt på det förhållandet att specialdestinerade bidrag av denna art strider mot nu gällande grundläggande principer för statsbidragsgivningen till kommuner och landstingskommuner. Enligt utskottets mening är det emellertid angeläget att man från centralt håll ger råd och anvisningar beträffande utformningen av handikappvänliga lokaler. Så sker också. Som exempel kan nämnas att statens naturvårdsverk, som administrerar anläggningsstödet till idrotten, givit ut skriften "Handikapp och friluftsliv, om tillgänglighet i

friluftsområden". Vidare ställer naturvårdsverket i sin bidragsfördelning krav på att alla anläggningar skall utformas så att de kan utnyttjas av handikappade. Utskottet har också erfarit att Svenska handikappidrottsförbundet ägnar stor uppmärksamhet åt planeringen av idrottslokaler. Särskilda rekommendationer och synpunkter rörande utformning av sim- och sporthallar samt motionsgårdar etc. har utgivits av förbundet. Det kan även nämnas att Handikappidrottsförbundet deltar i planeringsarbetet inför utbyggnaden av idrottsanläggningarna vid idrottsinstitutet på Bosön.

Med stöd av det anförda avstyrker utskottet yrkandena 3, 4, 5, 6, 7 och 8 i motion 1891.

Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.

I budgetpropositionen föreslås att bidragen till kommunala mindre idrottsanläggningar slopas fr. o. m. den 1 juli 1980. För uppförande, tillbyggnad eller upprustning av mindre idrottsanläggningar som ägs av idrottsförening eller därmed jämförbar sammanslutning skall däremot bidrag alltfört kunna lämnas.

Då regeringen förra året i propositionen om den kommunala ekonomin lade fram motsvarande förslag avslogs detta av riksdagen med anledning av vissa gränsdragnings- och tolkningsproblem som påtalades av kulturutskottet. De regler för bidrag till föreningsägda idrottsanläggningar som nu – efter översyn av bidragssystemet – redovisas i propositionen har enligt utskottets uppfattning i väsentlig grad minskat de svårigheter utskottet förra året befarade skulle kunna uppkomma vid ett genomförande av förslaget. Utskottet föreslår därför att riksdagen godkänner de riktlinjer för stöd till mindre idrottsanläggningar som förordats i propositionen.

Statens naturvårdsverk framhåller i sin anslagsframställning för budgetåret 1980/81 att trycket på anläggningsstödet s medel ökar allteftersom anslaget används för fler ändamål utan att det höjs i motsvarande grad. Kön av inneliggande ej behandlade bidragsansökningar var, uttalas det, vid utgången av budgetåret 1978/79 större än ett år tidigare. Naturvårdsverket föreslog 1978 vissa ändringar av bidragsgivningen från anläggningsstödet, innebärande att den framtida stödgivningen skulle koncentreras till fjärrrekreationsanläggningar, dvs. sådana anläggningar som byggs huvudsakligen för andra än kommunernas egna invånare.

I budgetpropositionen uttalas att naturvårdsverket bör beredas möjlighet att vid ett och samma tillfälle pröva samtliga under ett budgetår inkomna bidragsansökningar och därvid fördela de medel som finns tillgängliga för bidrag till anläggningar. Därmed bör man enligt föredragande statsrådet kunna uppnå att en kö av ansökningar inte förs över från ett budgetår till ett annat. Vidare framgår att statsrådet vid medelsberäkningen räknat med att naturvårdsverket skall kunna öka sin bidragsgivning till mindre rekreationsanläggningar av riksintresse.

Naturvårdsverket har inför utskottet redovisat uppgifter om bidragskön per den 25 mars 1980. Såväl när det gäller anläggningar för friluftsliv som beträffande mindre idrottsanläggningar föreligger en mängd ineliggande ansökningar, vilka motsvarar ett totalt bidragsbehov på ca 30 milj. kr. Innevarande budgetår har 9 150 000 kr. anvisats som bidrag för angivna typer av anläggningar. Vidare kan nämnas att bidragskön avseende åtgärder för fritidsbåttrafiken motsvarar ca 110 års bidragsgivning med nuvarande medelstilldelning.

Utskottet har erfarit att kön av ineliggande ansökningar enligt naturvårdsverkets bedömning inte kan skäras av omedelbart med hänsyn till de åtaganden verket redan gjort om bidragsgivning. Någon definitiv lättnad med avseende på bidragsköerna torde således inte vara att vänta. Med hänsyn till nu redovisade förhållanden finner utskottet det angeläget att formerna för anläggningsstöd fortlöpande ägnas stor uppmärksamhet. Utskottet utgår från att så sker.

Från anslaget till anläggningsstöd utgår bidrag till riksanläggningar för den samlade idrottsrörelsens behov. Enligt propositionen har vid medelsberäkningen för nästa budgetår beaktats kostnaderna för en utbyggnad av idrottsanläggningarna vid idrottsinstitutet på Bosön.

Enligt motion 862 bör riksdagen uttala sig för statsbidrag till plastbeläggning av 70-metersbacken vid Riksskidadstadiön i Falun. Förra året avstyrkte utskottet ett motsvarande yrkande från samme motionär sedan utskottet bl. a. konstaterat att någon framställning inte gjorts hos regeringen om statligt bidrag för detta ändamål. Enligt utskottets mening ankom det vidare i första hand på riksidrottsförbundet att prioritera insatser för förbättringar av idrottens riksanläggningar. Utskottet har nu erfarit att kommunstyrelsen i Falun i skrivelse till regeringen den 14 mars 1980 ansökt om högsta möjliga statsbidrag för komplettering av Riksskidadstadiön, inkl. hoppbackarna i Kvarnberget. Kostnaderna har beräknats till totalt 2 895 000 kr., varav 880 000 kr. hänförs sig till plastbeläggning av 70-metersbacken.

Utskottet anser inte att riksdagen i avvaktan på regeringens prövning av ärendet bör göra några uttalanden som innebär en prioritering av statsbidrag till plastbeläggning av 70-metersbacken. Frågan om bidrag måste enligt utskottets bedömning ses i ett större sammanhang där bidragsbehovet till såväl Lugnet-anläggningarna i dess helhet som övriga riksidrottsanläggningar i landet vägs in. Med det anförda avstyrker utskottet motion 862.

Genom beslut av förra årets riksdag inrättades ett fristående fjällsäkerhetsråd som statlig huvudman för fjällsäkerheten (prop. 1978/79:187, KrU 1978/79:33, rskr 1978/79:397). Med anledning av utskottets ställningstagande till motioner i ärendet gav riksdagen därvid till känna för regeringen att fjällsäkerhetsrådets centrala kansliresurser borde placeras i något av de fyra fjällänen.

I årets budgetproposition anmäler föredragande statsrådet för riksdagens kännedom att fjällsäkerhetsrådet tills vidare, i avvaktan på utredning av

frågan om lämplig lokaliseringsort. administrativt knutits till jordbruksdepartementet.

Turistnäringens betydelse för sysselsättningen är den grundläggande utgångspunkten för förslagen i motion 967, vilka syftar till åtgärder för att utveckla Jämtlands län till ett turistcentrum. Motionen har i sina principiella och huvudsakliga delar behandlats av näringsutskottet i betänkandet NU 1979/80:34, vilket bifallits av riksdagen (rskr 1979/80:224). I den till kulturutskottet hänvisade delen av motionen föreslås att fjällsäkerhetsrådet lokaliseras till Östersund.

Utskottet har inhämtat att överväganden pågår inom regeringens kansli beträffande frågan om lämplig lokaliseringsort för fjällsäkerhetsrådet. Därvid kommer bl. a. att prövas en framställning från Jämtlands län om Östersund som lokaliseringsort. Även andra kommuner i fjällän har enligt vad utskottet erfarit visat intresse i lokaliseringsfrågan. Utskottet vidhåller sin i betänkandet KrU 1978/79:32 redovisade uppfattning att det bör ankomma på regeringen att besluta huruvida en länshuvudort eller annan ort i fjällän bör väljas. Enligt utskottets mening bör riksdagen inte föregripa regeringens prövning av lokaliseringsfrågan genom att nu uttala sig för någon speciell ort. Utskottet avstyrker därför motion 967 såvitt den avser fjällsäkerhetsrådets lokalisering till Östersund.

De grundläggande riktlinjerna för samhällets insatser för turism och rekreation fastställdes genom statsmakternas beslut 1975 (prop. 1975:46 och 1975:47, CU 1975/76:2, rskr 1975/76:46, NU 1975:34, rskr 1975:244). Dessa riktlinjer innebär sammanfattningsvis att allmänna medel för turism och rekreation skall användas på ett sådant sätt att en bred allmänhet kan utnyttja de anläggningar och områden som byggs ut med statligt stöd. Därvid är det inte minst viktigt att låginkomsttagarnas, barnfamiljernas och de handikappades behov beaktas. I linje härmed fastslogs att rekreationspolitiken för att bli framgångsrik måste bedrivas från såväl sociala som ekonomiska utgångspunkter.

Riksdagens beslut innebar också att den framtida utbyggnaden av anläggningar m. m. för turism och rekreation borde ske genom samordnade åtgärder i områden med särskilt goda förutsättningar härför, s. k. primära rekreationsområden. Tjugofem sådana områden angavs som särskilt väl lämpade för att tillgodose behovet av fjärrekreation.

Som en följd av riksdagsbesluten inrättades en särskild beredning för planering och samordning av de statliga insatserna för turism och rekreation – rekreationsberedningen. Vidare inrättades Sveriges turistråd med uppgift att planera, samordna och genomföra åtgärder för att främja marknadsföringen av turism i Sverige.

Rekreationsberedningen lade 1978 fram förslag om statliga insatser för turism och rekreation (Ds Jo 1978:2). En del av dessa förslag har resulterat i ökade möjligheter till statligt stöd. Sålunda har medel anvisats för planeringsinsatser inom de primära rekreationsområdena. Vidare kan

nämnas att nya regler fastställts för lokaliseringstöd till turistanläggningar samt att en särskild låneram på 15 milj. kr. avsatts för kommunala förvärv av sådan mark som visat sig lämpad för utbyggnad av turism och rekreation. Något samlat åtgärdsprogram för att förverkliga de rekreativpolitiska målen har emellertid inte presenterats av regeringen. Frågor av betydelse för samhällseliga insatser inom sektorn utreds f. n. dels av fritidsboendekommittén, dels av den på riksdagens begäran tillsatta utredningen om den statliga rekreativ- och turistpolitiken. Ett omfattande planeringsarbete med stark anknytning till den fysiska riksplaneringen bedrivs på kommunal och regional nivå. Rekreativberedningen har regeringens uppdrag att samordna upprättandet av utvecklingsprogram för de primära rekreativområdena och senast 1982 till regeringen redovisa resultatet av programarbetet i sin helhet samt de bedömningar och förslag som beredningen med anledning härav vill föra fram utifrån ett riksperspektiv.

De motioner som avser åtgärder för en utveckling av de primära rekreativområdena tar sin utgångspunkt i uppfattningen att 1975 års rekreativpolitiska beslut inte följts upp med tillräckliga stödinsatser från statens sida. Allmänt efterlyser man konkreta åtgärder för att fullfölja de avsikter som låg bakom beslutet att avsätta de tjugofem primära rekreativområdena.

Enligt motion 1252 behövs ett målinriktat statligt handlingsprogram för hur riktlinjerna för turism och rekreation skall förverkligas i de primära rekreativområdena. Motionärerna anser att riksdagen bör anhålla hos regeringen om utarbetande av ett sådant program (yrkande 1).

Som nyss nämnts har regeringen givit rekreativberedningen ett särskilt uppdrag avseende programarbetet. Det samlade resultatet av detta arbete skall redovisas för regeringen senast 1982. Utskottet utgår från att regeringen snarast därefter tar ställning till de förslag programarbetet utmynnar i. Däremot anser sig utskottet inte böra förorda att riksdagen i enlighet med vad som föreslås i motion 1252 nu anhåller hos regeringen om ett statligt handlingsprogram. Som utskottet tidigare anfört (KrU 1978/79:15 och KrU 1978/79:22) får emellertid inte pågående planerings- och utredningsarbete förhindra varje ställningstagande till de förslag rekreativberedningen lade fram 1978 eller leda till uppskov med åtgärder på de områden där det redan finns tillräckligt beslutsunderlag. Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 1 i motion 1252.

Syftet med motion 1887 är att genom tidigareläggning av beredskapsarbeten få i gång projekt av särskild betydelse för de primära rekreativområdenas utveckling. Ett yrkande om förhöjt statsbidrag till sådana projekt förs fram i följdmotionen 1888 som hänvisats till arbetsmarknadsutskottet. I betänkandet AU 1979/80:21 (s. 44) anför detta utskott att statsbidrag till sådana beredskapsarbetsprojekt som motionärerna tänker sig kan utgå med upp till 75 % om de utförs i kommunal regi. Utskottet var inte berett föreslå en höjning härutöver och avstyrkte därför motion 1888, som därefter avlogs av riksdagen.

Utskottet delar den i motion 1887 framförda uppfattningen att det är angeläget att statens stöd till sysselsättningsfrämjande åtgärder samordnas med samhällets rekreativpolitiska mål. Förutsättningar för att så sker finns dels genom att arbetsmarknadsstyrelsen är representerad i rekreativberedningen, dels genom att beredningen har uttryckt sig över statsbidrag till större projekt. Hemställan i motion 1887 går ut på att rekreativberedningen bör få i uppdrag att göra en bedömning av vilka projekt inom resp. primära rekreativområde som det är mest angeläget att genomföra samt att för varje särskilt objekt ange storleken av det statliga stödet. Enligt utskottets mening bör rekreativberedningens uppdrag inte tolkas så snävt att beredningen skulle vara förhindrad att – utifrån sin kunskap om utvecklingsmöjligheterna i de primära rekreativområdena – göra sådana bedömningar som anges i motionen och redovisa dem för regeringen. Beredningen bör alltså innan den redovisar det samlade resultatet av arbetet med utvecklingsprogram för samtliga primära rekreativområden kunna framlägga sådana punktvisa förslag beredningen finner vara av betydelse för utveckling av turism och rekreation i enlighet med de av riksdagen beslutade principerna. Något särskilt uppdrag till rekreativberedningen av den innebörd som anges i motionen finner utskottet inte erforderligt. Av detta skäl avstyrker utskottet motion 1887.

I motion 284 framhålls önskvärdheten av statliga insatser för utbyggnad av Höga kusten i Västernorrlands län som primärt rekreativområde. Angelägenheten av ett utvecklingsprogram för turismen i Fryksdalen och Nordmarken framhålls i motion 650. Motionen mynnar ut i en hemställan om en översyn av nuvarande bidragsbestämmelser för anläggningsstöd. Enligt motion 733 är det viktigt att staten på alla sätt engagerar sig i planeringsarbetet för det primära rekreativområdet Tiveden. Med anledning av dessa tre motioner, som alla har nära anknytning till rekreativberedningens arbete, får utskottet anföra följande.

För innevarande budgetår har 5 milj. kr. avsatts under anslaget till anläggningsstöd för planeringsinsatser i de primära rekreativområdena. Därav har 3,4 milj. kr. hittills fördelats på tio av de primära rekreativområdena. I budgetpropositionen beräknas ett oförändrat belopp om 5 milj. kr. för nästa budgetår. Utskottet har erfarit att planeringsläget i de primära rekreativområdena är mycket skiftande. Beträffande vissa områden har man kommit långt, medan planeringsarbetet i andra områden just kommit i gång. Även inriktningen av arbetet skiljer sig starkt mellan olika områden, bl. a. beroende på vilken vikt som läggs vid en utbyggnad av bäddkapaciteten. Utskottet har inte funnit anledning ifrågasätta behovet av det ytterligare statliga bidrag till upprättande av utvecklingsprogram som nu förordas.

Höga kusten är ett av de fem primära rekreativområden, för vilka rekreativberedningen i sin rapport föreslog särskilda statliga insatser under de närmaste åren. Vid den fördelning som gjorts av innevarande års bidrag till programarbetet utgick ett belopp på 500 000 kr. för upprättande av

utvecklingsprogram. Utskottet anser det inte erforderligt att riksdagen gör något särskilt uttalande till regeringen när det gäller statliga insatser av rekreationspolitiska medel för Höga kusten och avstyrker därför motion 284.

Medel har i år anvisats även för planeringsinsatser i det primära rekreationsområdet Dalsland-Nordmarken, vilket jämte Fryksdalen uppmärksammats i motion 650. För ändamålet utgick 350 000 kr. Det ligger i rekreationsberedningens uppdrag att ge berörda kommuner och länsstyrelser råd och vägledning vid utarbetandet av utvecklingsprogram för de primära rekreationsområdena. Beredningen har också att göra en samlad bedömning efter avslutat programarbete och till regeringen redovisa de förslag beredningen vill föra fram utifrån ett riksperspektiv. Med hänsyn härtill och med erinran om vad utskottet i det föregående uttalat om vikten av att formerna för bidragsgivningen till anläggningsstöd kontinuerligt övervägs avstyrker utskottet motion 650.

Vad därefter beträffar Tivedenområdet har utskottet erfarit att de två planeringsgrupper, Tivedengruppen och Göta kanalgruppen, vilka arbetar med utvecklingsprogram för området i fråga genom berörda kommuner hos rekreationsberedningen ansökt om statsbidrag för programarbetet med högsta möjliga belopp. Av skrivelsen till beredningen framgår bl. a. att Granvik inom Karlsborgs kommun är utpekad som en av tre basorter för turism och rekreation. Länsstyrelsen i Skaraborgs län har nyligen presenterat en utredning rörande möjligheterna att utveckla Granvik till en sådan basort.

Det primära rekreationsområdet Tiveden synes tillhöra den kategori av områden där åtskilligt planeringsarbete återstår att göra innan ett utbyggnadsprogram kan utformas. Härtill har bidragit, som framhålls i motion 733, den oklarhet som rått om bildande av en nationalpark i Tiveden. Då beslut om nationalpark nu fattats av riksdagen finner utskottet det i likhet med motionärerna angeläget att staten inom ramen för tillgängliga resurser stöder det förestående utvecklingsprogramarbetet. Utskottet utgår från att Tivedenområdet får del av det statliga bidraget för programarbete vid den kommande fördelningen av medel utan att riksdagen gör någon särskild hänvändelse till regeringen med anledning av motion 733 om planeringsinsatser i Granvik. Med hänsyn härtill föreslår utskottet att motionen avslås.

Yrkande 1 i motion 1248 syftar till ett särskilt statligt stöd till kommunala satsningar på fritidsanläggningar av typ semesterbyar i vissa Bohuskommuner. Utskottet förutsätter att frågan om anläggningar av detta slag och deras finansiering ingår som en del i planeringsarbetet avseende de primära rekreationsområdena. Nämnas kan att Bohuskommunernas samarbetsorganisation BOSAM erhöll 500 000 kr. vid den tidigare nämnda fördelningen av planeringsbidrag. Utskottet anser inte att det bör ankomma på riksdagen att anhålla hos regeringen om stöd till försöksverksamhet av det slag som

förordas i motion 1248. Yrkandet härom avstyrks därför.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till medelsanvisning för nästa budgetår avseende det statliga stödet till anläggningar för rekreations- och idrottsändamål. Utskottet föreslår alltså att riksdagen anvisar ett reservationsanslag av 44 000 000 kr. till Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.

Utbyggnaden för turism och rekreation i Åreområdet har under större delen av 1970-talet varit föremål för statsmakternas särskilda intresse genom det s. k. Åreprojektet. Den huvudsakliga inriktningen av projektet lades fast genom beslut under åren 1973–1977. De ställningstaganden som då gjordes innebar att staten skulle stimulera en utbyggnad av turist- och rekreationsanläggningar som kunde utnyttjas av stora befolkningsgrupper. Utbyggnaden förutsattes ske i etapper och staten skulle enligt ett principbeslut 1974 medverka vid finansieringen av den första deletappen genom statligt stöd för sysselsättningen m. m. i området. Denna etapp innefattade bl. a. en kabinbana från Åre centrum till Åreskutans topp och en stugby med 400 bäddplatser. Staten skulle också delta i det fortsatta planerings- och projekteringsarbetet.

Som framgår av den i proposition 1979/80:125 lämnade redogörelsen uppgår de sammanlagda direkta statliga insatserna inom projektet – frånsatt lokaliseringsstöd, beredskapsmedel och stöd i andra generella former som kommit Åreområdet till godo – nu till ca 140 milj. kr. i form av bidrag och lån.

De förslag avseende Åreprojektet som läggs fram i proposition 1979/80:125 är av följande innebörd.

En rekonstruktion av Åre Lift- och Kabinbane AB (ÅKAB) förordas ske. Ett av syftena med denna rekonstruktion är att företaget utan statlig medverkan skall kunna fungera på företagsekonomiska villkor. Detta bedöms kunna ske genom att staten efterger sin fordran på ÅKAB i form av dels ett lokaliseringsslån till ett belopp av 8 260 000 kr. jämte upplupen ränta, dels ett villkorsslån på 30 milj. kr. Vidare föreslås att ÅKAB får göra investeringar i skidliftar m. m. med statligt bidrag inom en ram av 10 milj. kr. Sistnämnda belopp föreslås bli anvisat på tilläggsbudget för innevarande budgetår under anslaget Anläggningsstöd till idrotten. Under samma anslag föreslås vidare anvisande av 5 milj. kr. avsedda att reserveras för bidrag till finansieringen av investeringar i syfte att främja sommarturismen. Därtill anmäls i propositionen att vissa bidrag till skidskolelift samt skid- och vandringsleder m. m. avses komma att utgå från anslaget till anläggningsstöd.

Sammanfattningsvis innebär detta dels eftergivande av statliga fordringar om 38 260 000 kr. jämte viss ränta, dels anvisande av 15 milj. kr. på tilläggsbudget för innevarande budgetår, dels en utfästelse om vissa ytterligare bidrag. Avsikten är att statens extraordinära engagemang i Åreprojektet skall avslutas i och med att de beslut fattas som utskottet nu

redovisat.

I motion 1971 hävdas att syftet med Åreprojektet i stora delar ännu inte tillgodosetts. Motionärerna yrkar därför att riksdagen anhåller hos regeringen om att åtgärder vidtas för att fullfölja Åreprojektet enligt de ursprungliga intentionerna med den sociala profil som tidigare fastlagts av riksdagen.

Utskottet har tidigare vid sin behandling av frågan om ekonomiskt stöd till Åreprojektet betonat projektets värde både sett från social synpunkt och med hänsyn till sysselsättningsaspekten. Samtidigt uttalade utskottet att projektet borde fullföljas i stort sett i den omfattning som beslutades 1974 (KrU 1976/77:46). Den utbyggnadsetapp varom principbeslut fattades 1974 har inte genomförts till fullo och kommer inte heller att fullföljas genom de statliga bidrag som förordas i proposition 125. Den planerade stugbyn med 400 bäddplatser har inte kommit till utförande bl. a. med anledning av att huvudintressenten skjutit sin medverkan på framtiden. De sammanlagda direkta statliga insatserna inom Åreprojektet överstiger avsevärt de kostnader som beräknades 1974. Detta visar att stor hänsyn tagits till det ekonomiska läget i Åre kommun och är samtidigt ett uttryck för den betydelse som statsmakterna tillmätt projektet. Det bör framhållas att statens medverkan inneburit att projektet i flera avseenden kommit att genomföras med väsentligt högre ambitionsnivå än vad som angetts i de ursprungliga planerna. Detta gäller främst vatten- och avloppssystemet inkl. reningsverket. De statliga stödinsatserna har avsett sådana åtgärder som prioriterats högst av Åre kommun. Kabinbanan är sedan ett par år i drift. Den erbjuder möjligheter även för rörelsehindrade att komma upp på fjället och utnyttjas enligt uppgift också i stor utsträckning av exempelvis pensionärsgrupper.

Innebörden av regeringens förslag om avslutande av statens extraordinära engagemang i Åreprojektet är att den statliga försöksverksamheten med utveckling av ett visst primärt rekreationsområde upphör. Åreområdet kommer därmed att i fortsättningen jämföras med andra primära rekreationsområden i vad avser statens insatser och inbegripas i det arbete som särskilt inriktas på dessa områden. Samtidigt kan konstateras att propositionen innebär att staten visar ett särskilt ansvar för Åreprojektet genom att efterskänka lånefordringar på sammanlagt över 38 milj. kr. Därtill kommer de statliga bidrag till investeringar i bl. a. skidliftar och anläggningar för sommarturism som föreslås i propositionen och som avses utgå under en flerårsperiod. Under de närmaste åren kommer statens medverkan i Åreprojektet därigenom att bestå.

I det föregående har utskottet redogjort för det arbete med utvecklingsprogram som pågår i de primära rekreationsområdena och rekreationsberedningens medverkan i detta arbete. Vid fördelningen av statligt stöd för kommunernas utvecklingsprogram har Åre kommun tilldelats 200 000 kr. I det pågående aktiva arbetet för Åreområdets fortsatta utbyggnad deltar bl. a. Utvecklingscentrum Turism, som är knutet till högskolan i Östersund. Enligt utskottets bedömning har genom statens hittillsvarande insatser i

Åreprojektet lagts en god grund för fortsatt utveckling av turism och rekreation i Åreområdet. Förutsättningarna för en positiv utveckling av projektet kommer ytterligare att förbättras vid riksdagens bifall till de ekonomiska stödåtgärder som förordas i propositionen. Utskottet utgår från att den fortsatta utvecklingen i Åreområdet kommer att präglas av det sociala synsätt som inte bara gäller för Åreprojektet utan enligt statsmakternas beslut skall gälla generellt för samhällets insatser för turism och rekreation. Detta synsätt kommer självfallet även att vara vägledande för rekreationsberedningen i dess samordnande och åtgärdsinriktade arbete.

Sammanfattningsvis anser utskottet att man inte behöver befara att de sociala intentionerna i Åreprojektet kommer att åsidosättas även om staten avslutar sitt extraordinära engagemang. Med hänsyn härtill och till de förutsättningar utskottet bedömer föreligga att ytterligare utveckla Åreområdet som ett primärt rekreationsområde tillstyrker utskottet de i propositionen för riksdagens godkännande framlagda förslagen. Detta innebär att utskottet inte är berett att förorda att riksdagen anhåller om fortsatta extraordinära statliga insatser för att realisera Åreprojektet. Utskottet avstyrker alltså motion 1971.

Utskottet övergår härfter till att behandla frågor som berör arbetet i den rekreations- och turistpolitiska utredningen.

Regeringen tillkallade 1979 en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor inom rekreations- och turistområdet. En sammanfattning av direktiven har lämnats på s. 10–11 i betänkandet. Med hänvisning till vad där redovisats vill utskottet nu endast erinra om att utredningen sammanfattningsvis skall ge underlag för en samlad rekreationspolitisk bedömning, däri inbegripet en bedömning av vilka insatser som erfordras för att skapa jämlikhet i fråga om människors möjligheter att utnyttja den ökade fritiden. Arbetet bör enligt direktiven bedrivas skyndsamt. Förslag om en förenklad, samordnad och effektiviserad statlig administration för samhällets insatser på rekreations- och turistområdet förutsätts bli redovisade med förtur.

I motion 1248 (yrkande 2) förordas att utredningen ges tilläggsdirektiv. Syftet med dessa anges vara att utredningen skall behandla olika alternativa former för ett samarbete mellan samhället och olika folkrörelser, avsett att skapa fler möjligheter till fritidsboende.

Med hänvisning till att utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken enligt direktiven bör analysera bl. a. folkrörelsernas och andra organisationers medverkan på rekreations- och turistområdet avstyrker utskottet det i motion 1248 framförda yrkandet om tilläggsdirektiv till utredningen. Vid detta sitt ställningstagande har utskottet också fäst vikt vid att fritidsboendekommitténs huvuduppgift är att behandla frågan om samhällets engagemang med avseende på tillkomsten av fritidsbostäder av olika slag.

Även i motion 1252 hemställs att utredningen ges tilläggsdirektiv (yrkande 3). Dessa går ut på att utredningen skall föreslå åtgärder mot s. k.

privatisering av attraktiva områden inom de primära rekreationsområdena.

Utskottet får med anledning av detta yrkande anföra följande. De egentliga uppdrag som givits utredningsmannen går tillbaka på en i direktiven intagen sammanfattning av senare års utredningsförslag och riksdagsbeslut avseende rekreations- och turistsektorn. Sålunda hänvisas bl. a. till riksdagens beslut 1975 om riktlinjer för de statliga insatserna för turism och rekreation, vilka innebär ett starkt understrykande av att rekreationspolitiken skall bedrivas utifrån sociala utgångspunkter. I direktiven erinras även om fritidsboendekommitténs huvuduppgift att behandla den övergripande frågan om samhällets engagemang med avseende på tillkomsten av fritidsbostäder av olika slag.

Utskottet finner det uppenbart att de hinder en ökad privatisering kan innebära när det gäller att bevara markområden åt en bred allmänhet för turism och rekreation måste vägas in i den bedömning utredningsmannen har att göra rörande insatser för att skapa jämlikhet i fråga om människors möjlighet att utnyttja den ökade fritiden. Med anledning av motion 1252 vill utskottet också erinra om att regeringens beslut 1978 och 1979 om utgångspunkterna för det fortsatta arbetet med den fysiska riksplaneringen bl. a. innebar en rekommendation till länsstyrelserna att ta upp diskussioner med kommunerna om möjligheterna att på frivillig väg genom förhandlingar med markägarna få till stånd en omprövning av vissa fastställda planer i syfte att tillgodose friluftslivets intressen.

Enligt utskottets bedömning erfordras inga tilläggsdirektiv till utredningen för att den vid sina förslag till åtgärder skall beakta de konsekvenser en privatisering av attraktiva rekreationsområden leder till i fråga om kategoriuppdelning inom rekreationslivet. Med hänsyn härtill och till den risk för försening av utredningens arbete nya direktiv kan befaras medföra avstyrker utskottet motion 1252, yrkande 3.

Enligt motion 1252, yrkande 2, bör riksdagen även anhålla att regeringen förändrar utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken till en bredare parlamentarisk utredning, dock med ett oförändrat krav på skyndsamt arbete.

Utskottet har erfarit att utredningen, i vilken förutom utredningsmannen ingår sakkunniga och experter, i en första fas kommer att ägna sig åt kartläggning, probleminventering och problemanalys. Vidare bör utredningen, som redan nämnts, enligt sina direktiv redovisa förslag rörande de administrativa frågorna med förtur. Enligt utskottets uppfattning är nämnda arbetsuppgifter inte av den arten att det innebär någon fördel att de behandlas i en större, parlamentariskt sammansatt utredning. En försening av arbetet riskeras också. Utskottet har av angivna skäl kommit till den ståndpunkten att utredningens sammansättning f. n. inte bör förändras. Däremot finner utskottet det inte uteslutet att frågan om en bredare sammansättning av utredningen kan komma att behöva aktualiseras då

arbetet i ett senare skede koncentreras på rekreationspolitiskt betydelsefulla åtgärder. Utskottet föreslår med hänsyn till det anförda att riksdagen avslår yrkande 2 i motion 1252.

Något förslag om inrättande av fackföreningsförvaltade fonder för byggande av fritidsanläggningar, finansierade genom en avgift på företagens omsättning, har enligt vad utskottet inhämtat inte aktualiserats av de två största löntagarorganisationerna. Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att ta initiativ till inrättande av en semester- och rekreationsfond av det slag som föreslås i motion 586. Motionen avstyrks alltså.

Vad som anförts och föreslagits i nu aktuella delar av propositionerna utöver det som behandlats i det föregående har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilda uttalanden.

Hemställa n

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80:100 och med avslag på motion 1979/80:1891 yrkande 1 till *Stöd till idrotten: Organisationsstöd m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 143 850 000 kr..
2. att riksdagen avslår motion 1979/80:1891 yrkande 2 om ett särskilt anslag till Svenska domareförbundet.
3. att riksdagen avslår motion 1979/80:1891 yrkandena 3, 4, 5, 6, 7 och 8 om ökat samhällsstöd till olika idrottsändamål.
4. att riksdagen godkänner de riktlinjer för stöd till mindre idrottsanläggningar som förordats i proposition 1979/80:100.
5. att riksdagen avslår motion 1979/80:862 om statsbidrag till plastbeläggning av 70-metersbacken vid Riksskidstadion i Falun.
6. att riksdagen avslår motion 1979/80:967 yrkande 2 såvitt gäller lokalisering av fjällsäkerhetsrådet.
7. att riksdagen avslår motion 1979/80:1252 yrkande 1 om ett statligt handlingsprogram för turism och rekreation.
8. att riksdagen avslår motion 1979/80:1887 om ett utvecklingsprogram för turism och rekreation.
9. att riksdagen avslår motion 1979/80:284 om statliga insatser för utbyggnad av Höga kusten som rekreationsområde.
10. att riksdagen avslår motion 1979/80:650 om en översyn av bestämmelserna för bidrag till turism och rekreation.
11. att riksdagen avslår motion 1979/80:733 om planeringsinsatser i Granvik inom Karlsborgs kommun.
12. att riksdagen avslår motion 1979/80:1248 yrkande 1 om ökat statligt stöd till kommunala fritidsanläggningar.

13. att riksdagen till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* för budgetåret 1980/81 anvisar ett reservationsanslag av 44 000 000 kr..
14. att riksdagen med bifall till proposition 1979/80:125 och med avslag på motion 1979/80:1971 godkänner de i propositionen förordade förslagen för avslutande av statens extraordinära engagemang i Åreprojektet.
15. att riksdagen till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr..
16. att riksdagen avslår motion 1979/80:1248 yrkande 2 om tilläggsdirektiv till utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken beträffande alternativa former för samarbete mellan samhället och olika folkrörelser.
17. att riksdagen avslår motion 1979/80:1252 yrkande 3 om tilläggsdirektiv till utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken beträffande åtgärder mot privatisering av attraktiva områden inom de primära rekreationsområdena,
18. att riksdagen avslår motion 1979/80:1252 yrkande 2 om förändring av enmansutredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken till en bredare parlamentarisk utredning,
19. att riksdagen avslår motion 1979/80:586 om inrättande av en av fackföreningarna förvaltd semester- och rekreationsfond.

Stockholm den 6 och 14 maj 1980

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

I ärendets slutbehandling såvitt gäller mom. 1-13 och 16-19 i utskottets hemställan och motsvarande textavsnitt har deltagit: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Tore Nilsson (m), Kerstin Anér (fp), Tyra Johansson (s), Ingrid Diesen (m), Olle Eriksson (c), Lars Ahlmark (m), Catarina Rönnung (s), Anna Eliasson (c), Kerstin Andersson i Kumla (s), Bertil Hansson (fp), Ing-Marie Hansson (s) och Maja Bäckström (s).

I ärendets slutbehandling såvitt gäller mom. 14 och 15 i utskottets hemställan och motsvarande textavsnitt har deltagit: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Tyra Johansson (s), Ingrid Diesen (m), Lars-Ingvar Sörenson (s), Olle Eriksson (c), Lars Ahlmark (m), Catarina Rönnung (s), Kerstin Andersson i Kumla (s), Bertil Hansson (fp), Elisabeth Fleetwood (m), Ing-Marie Hansson (s), Maja Bäckström (s), Börje Stensson (fp) och Sten Sture Paterson (m).

Reservationer

1. Lokalisering av fjällsäkerhetsrådet (mom. 6)

Georg Andersson, Tyra Johansson, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla, Ing-Marie Hansson och Maja Bäckström (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar "Utskottet har" och slutar "till Östersund" bort ha följande lydelse:

Utskottet noterade i sitt betänkande om inrättande av fjällsäkerhetsrådet att regeringens förslag inte gav underlag för någon bedömning av rådets behov av egna kansliresurser. Vad som nu uttalas i propositionen ger inte heller någon vägledning i denna fråga. Mot den angivna bakgrunden anser utskottet att skäl talar för en administrativ anknytning av fjällsäkerhetsrådet till statlig myndighet på länsplanet. Vid det slutliga valet av lokaliseringsort anser utskottet att de motiv som i motion 967 åberopats för en lokalisering till Östersund måste väga tungt. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av denna motion anfört i fråga om lokaliseringen av fjällsäkerhetsrådets centrala kansliresurser.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av motion 1979/80:967 yrkande 2, såvitt nu är i fråga, anfört om lokalisering av fjällsäkerhetsrådets centrala kansliresurser.

2. Avslutande av statens extraordinära engagemang i Åreprojektet (mom. 14)

Georg Andersson, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla, Ing-Marie Hansson och Maja Bäckström (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar "Utskottet har" och på s. 22 slutar "motion 1971" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare vid sin behandling av frågan om ekonomiskt stöd till Åreprojektet betonat projektets värde både sett från social synpunkt och med hänsyn till sysselsättningsaspekten (KrU 1976/77:46). Samtidigt anförde utskottet att projektet borde fullföljas i stort sett i den omfattning som beslutades i november 1974. I detta sammanhang uttryckte utskottet också den uppfattningen att tillkomsten av planerade stugbyar spelade en stor roll för att uppnå projektets sociala målsättning och även ge ekonomiskt underlag för kabinbanan.

Statens ekonomiska insatser inom Åreprojektet uppgår till betydande belopp. De investeringar som gjorts har i huvudsak avsett kabinbanan samt åtgärder för att skapa allmänna förutsättningar för utbyggnaden i Åreregionen.

Utskottet vidhåller sin tidigare intagna ståndpunkt att Åreprojektet bör fullföljas i stort sett i enlighet med tidigare fattade beslut. Med utgångspunkt häri tillstyrker utskottet de förslag om ytterligare ekonomiskt stöd som läggs fram i proposition 1979/80:125. Utskottet föreslår alltså att riksdagen anvisar det föreslagna anslagsbeloppet av 15 milj. kr. på tilläggsbudget.

Vad därefter beträffar den principiellt viktiga frågan om avslutande av statens engagemang i Åreprojektet får utskottet anföra följande.

Den utbyggnadsetapp varom principbeslut fattades 1974 har inte fullföljts. Såsom konstateras i motion 1971 har inte heller den sociala profil som avsågs prägla utbyggnaden ännu uppnåtts. Åreregionen har således inte utvecklats till ett område där stora befolkningsgrupper kan beredas rekreation till rimliga kostnader och människor – oberoende av handikapp, ekonomiska och sociala förhållanden – ägna sig åt olika fritidsaktiviteter.

Åre kommun är en liten och resurssvag kommun. Enligt utskottets uppfattning kan man inte förvänta sig att kommunen ensam skall bära ansvaret för att Åreprojektet fullföljs. Den förutsatta geografiska spridningen av anläggningar m. m. inom området har inte förverkligats liksom inte heller utvecklingen av prisbilliga boendalternativ. Brister finns också i fråga om kommunikationerna inom området. Utskottet har med dessa exempel velat peka på att projektets fortsatta utveckling kan komma att kräva insatser av en räckvidd som påkallar statens medverkan. Om staten inte är beredd att även i fortsättningen ta ett ansvar för utvecklingen av Åreprojektet riskerar man att de ursprungliga målen förfelas och att Åreområdet blir en region främst för penningstarka turister. Vidare överläts på de kommersiella krafterna att dra ekonomiska fördelar av statligt stödda basinvesteringar, varvid breddturismen inte torde komma att tillgodoses.

Om Åreprojektet skall fullföljas enligt de intentioner statsmakterna enats om anser utskottet det ofrånkomligt att staten även i fortsättningen tar ett särskilt ansvar för utvecklingen i Åreregionen. Utskottet är av den uppfattningen att det är för tidigt att nu fatta det beslut i ansvarsfrågan som förordas i propositionen och som innebär att Åreområdet skall jämföras med övriga primära rekreativsområden i vad avser statens engagemang. Utskottet anser därför att riksdagen bör avslå propositionen i denna del. Statens fortsatta ansvar för Åreprojektet bör enligt utskottets mening främst ta sig uttryck i att man från statens sida medverkar till att den kommande utbyggnaden för turism och rekreation i området präglas av ett socialt synsätt. Vad utskottet med anledning av motion 1971 anfört om statens fortsatta engagemang i Åreprojektet bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

dels utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen beträffande frågan om avslutande av statens extraordinära engagemang i Åreprojektet med avslag på proposition 1979/80:125 som sin mening ger till känna för

regeringen vad utskottet med anledning av motion 1979/80:1971 anfört om statens fortsatta engagemang i projektet.

3. Vissa tilläggsdirektiv till utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken samt ändrad sammansättning av utredningen (mom. 17 och 18)

Georg Andersson, Tyra Johansson, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla, Ing-Marie Hansson och Maja Bäckström (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar "Utskottet får" och på s. 24 slutar "motion 1252" bort ha följande lydelse:

Enligt yrkande 2 i samma motion bör riksdagen även anhålla att utredningen förändras till en bredare parlamentarisk utredning, dock med ett oförändrat krav på skyndsamt arbete.

När det gäller fritidsbebyggelse i markområden som är särskilt attraktiva för rekreation och friluftsliv, däribland de primära rekreationsområdena, pågår på många håll en utveckling som motverkar de sociala mål som statsmakterna fastställt för turist- och rekreationspolitiken.

Kommunerna, olika folkrörelser etc. har som påtalats i motion 1252 inte fått några konkreta direktiv för hur utvecklingen av de primära rekreationsområdena skall gå till, än mindre ekonomiska resurser för att trygga marken för allmänna ändamål eller uppföra turistanläggningar som skulle kunna medverka till att de sociala målen för rekreationspolitiken uppfylls. Riktlinjer behövs också för olika statliga myndigheter, företag, verk m. m. för deras verksamhet inom de primära rekreationsområdena. Det kan t. ex. gälla riktlinjer för hur domänverkets mark skall kunna utnyttjas för rekreation och turism.

Utskottet delar helt motionärernas uppfattning att kraftfulla åtgärder måste vidtas för att inte privat fritidsbebyggelse och stugbyar av andelstyp skall omintetgöra intentionerna att trygga markområden för det rörliga friluftslivet och att skapa möjligheter till kollektiva övernattnings- och semesteralternativ för en bred allmänhet. Om målen för de primära rekreationsområdena skall kunna förverkligas behövs, såsom framhålls i motion 1252, samhällsengripanden mot privatiseringen av de mest attraktiva delarna inom dessa områden.

Utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken har som tidigare redovisats att bedöma vilka insatser som erfordras för att skapa jämlikhet i fråga om människors möjligheter att utnyttja den ökade fritiden. Utskottet ser denna uppgift som den mest centrala delen i utredningsarbetet och anser det vara av fundamental betydelse att utredningen ingående överväger hur man skall komma till rätta med de problem som tagits upp i motion 1252. I utredningens direktiv har emellertid väsentliga rekreationspolitiska frågor av denna art behandlats ytterligt knapphändigt, medan

frågor om administration, transporter etc. fått en betydligt mer framträdande plats. Mot den angivna bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen med bifall till yrkande 3 i motion 1252 anhåller att regeringen ger utredningen tilläggsdirektiv att föreslå åtgärder mot att attraktiva områden inom de primära rekreationsområdena privatiseras.

De angivna tilläggsdirektiven innebär att utredningens inriktning mot stora och väsentliga rekreationspolitiska frågor ytterligare accentueras. Utskottet finner det nödvändigt och naturligt att utredningen av detta skäl ges en bred parlamentarisk sammansättning. Detta får emellertid, liksom det utvidgade utredningsuppdraget, inte innebära att kravet på att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt eftersättes. Med det anförda tillstyrker utskottet yrkande 2 i motion 1252.

dels utskottets hemställan under 17 och 18 bort ha följande lydelse:

17. att riksdagen bifaller motion 1979/80:1252 yrkande 3 om tilläggsdirektiv till utredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken beträffande åtgärder mot privatisering av attraktiva områden inom de primära rekreationsområdena,
18. att riksdagen bifaller motion 1979/80:1252 yrkande 2 om förändring av enmansutredningen om den statliga rekreations- och turistpolitiken till en bredare parlamentarisk utredning.

